

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 21 februari 2008*

I mål C-507/06,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Oberlandesgericht Innsbruck (Österrike) genom beslut av den 30 november 2006, som inkom till domstolen den 13 december 2006, i målet

Malina Klöppel

mot

Tiroler Gebietskrankenkasse,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna L. Bay Larsen, K. Schiemann (referent), P. Kūris och C. Toader,

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: P. Mengozzi,
justitiesekreterare: R. Grass,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Malina Klöppel, genom D. Rief,
- Tiroler Gebietskrankenkasse, genom A. Bramböck, i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,
- Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom V. Kreuschitz, i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- ¹ Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 3 och 72 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996 (EGT L 28, 1997, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1386/2001 av den 5 juni 2001 (EGT L 187, s. 1) (nedan kallad förordning nr 1408/71), liksom av artikel 10a i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpningen av förordning nr 1408/71, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt förordning nr 118/97, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (CE) nr 410/2002 av den 27 februari 2002 (EGT L 62, s. 17) (nedan kallad förordning nr 574/72).
- ² Begäran har framställts i ett mål mellan Malina Klöppel och Tiroler Gebietskrankenkasse angående den tidsperiod under vilken den berörda kan uppbära vårdnadsbidrag i Österrike.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

- ³ I artikel 3 i förordning nr 1408/71, som har rubriken "Likabehandling", föreskrivs följande:

"1. Om något annat inte följer av [de] särskilda bestämmelserna i denna förordning har personer, som är bosatta inom en medlemsstats territorium och för vilka denna förordning gäller, samma skyldigheter och rättigheter enligt en medlemsstats lagstiftning som denna medlemsstats egna medborgare.

..."

- ⁴ I artikel 4 i förordning nr 1408/71, som har rubriken "Sakområden", föreskrivs följande:

"1. Denna förordning gäller all lagstiftning om följande grenar av social trygghet:

...

h) familjeförmåner

...”

- 5 I artikel 72 i förordning nr 1408/71, som har rubriken ”Sammanläggning av försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare”, föreskrivs följande:

”Om lagstiftningen i en medlemsstat för rätt till förmåner ställer krav på fullgjorda försäkrings- eller anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, skall den behöriga institutionen i den staten i nödvändig utsträckning beakta försäkrings- och anställningsperioder samt perioder av verksamhet som egenföretagare som har fullgjorts i en annan medlemsstat som om dessa perioder hade fullgjorts enligt den lagstiftning som denna tillämpar.”

- 6 I artikel 10a i förordning nr 574/72, som har rubriken ”Tillämpliga regler för anställda eller egenföretagare som i en följd omfattas av lagstiftningen i flera medlemsstater under samma period eller del av period”, föreskrivs följande:

”Om en anställd eller egenföretagare i en följd omfattas av två medlemsstaters lagstiftningar under en period mellan två tidpunkter för utbetalning av familjeförmåner enligt den ena eller båda de berörda medlemsstaternas lagstiftningar, skall följande regler gälla:

- a) De familjeförmåner som personen kan göra anspråk på till följd av att han omfattas av lagstiftningen i var och en av dessa stater skall motsvara antalet

dagliga förmåner som utbetalas enligt den berörda lagstiftningen. Om lagstiftningen inte innehåller någon bestämmelse om utgivande av dagliga förmåner, skall familjeförmånerna utges i förhållande till den tid enligt vilken personen har varit omfattad av lagstiftningen i var och en av medlemsstaterna och i förhållande till den tidsperiod som bestämts i den berörda lagstiftningen.

- b) Om familjeförmåner har utbetalats av en institution under en period då förmånerna skulle ha utbetalats av en annan institution skall avräkning ske mellan dessa institutioner.

...”

Den österrikiska lagstiftningen

- 7 I 5 § i lagen om vårdnadsbidrag (Kinderbetreuungsgeldgesetz) av den 8 augusti 2001 (BGBl. I, 103/2001) (nedan kallad KBG) föreskrivs följande:

”1. Vårdnadsbidrag betalas som längst ut till dess att barnet är 36 månader gammalt, såvida inget annat anges nedan.

2. Om endast en förälder uppbär vårdnadsbidrag betalas bidraget som längst ut till dess att barnet är 30 månader. Om den andra föräldern också uppbär vårdnadsbidrag betalas bidraget ut också efter det att barnet är 30 månader gammalt under den tid som den andra föräldern uppbär bidraget. Som längst betalas vårdnadsbidrag ut till dess att barnet är 36 månader gammalt.

3. Föräldrarna kan turas om att uppbära vårdnadsbidrag. I sådana fall kan byte ske två gånger per barn. ...”

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 8 Malina Klöppel är tysk medborgare och offentligt anställd i delstaten Nordrhein-Westfalen. Hon bor i Österrike och är anställd som lärare vid ett gymnasium i Tyskland. Till och med den 18 augusti 2004 var hon bosatt i Tyskland, där hon födde en dotter den 11 april 2004. Malina Klöppels partner Christian Kraler, som är österrikisk medborgare och pappa till hennes dotter, flyttade den 1 mars 2004 till Malina Klöppels bostad för att bistå henne före födseln och för att ta hand om barnet efter födseln. Christian Kraler beviljades för detta ändamål tjänstledighet utan lön av sin österrikiska arbetsgivare, universitetet i Innsbruck. Malina Klöppel beviljades full tjänstledighet utan lön från den 22 juli 2004 till den 10 april 2007.
- 9 Efter dotterns födelse erhöll Malina Klöppel och Christian Kraler, som då var bosatta i Tyskland, vårdnadsbidrag av denna medlemsstat. Christian Kraler uppbar detta bidrag under perioden den 11 april–11 augusti 2004.
- 10 Den 18 augusti 2004 flyttade Malina Klöppel och Christian Kraler med dottern till Österrike, där Christian Kraler återupptog sitt arbete.
- 11 Från detta datum till och med den 11 oktober 2006 uppbar Malina Klöppel österrikiskt vårdnadsbidrag. Hennes ansökan om att bidragsperioden skulle förlängas till och med den 10 april 2007 avslogs genom beslut av Tiroler Gebietskrankenkasse den

3 maj 2006. Avslaget grundade sig på 5 § punkt 2 KBBG, enligt vilken bidraget som längst betalas ut till dess att barnet är 30 månader om endast en förälder uppbär vårdnadsbidrag. Om den andra föräldern också uppbär (eller har uppburit) detta bidrag kan det emellertid utgå i 36 månader, under vilka föräldrarna omväxlande uppbär nämnda bidrag. Den omständigheten att Christian Kraler hade uppburit vårdnadsbidrag i Tyskland under perioden den 11 april–11 augusti 2004 beaktades emellertid inte vid bedömningen av om Malina Klöppel hade rätt till vårdnadsbidrag under 36 månader.

12 Malina Klöppel överklagade detta beslut.

13 Landesgericht Innsbruck delade Tiroler Gebietskrankenkasses bedömning och ogillade Malina Klöppels talan med hänvisning till att hon bara hade rätt till vårdnadsbidrag under 30 månader.

14 Malina Klöppel överklagade denna dom. Under dessa omständigheter beslutade Oberlandesgericht Innsbruck att vilandeförklara målet och att hänskjuta följande fråga till domstolen:

”Skall artikel 72 i ... förordning ... nr 1408/71 ..., jämförd med artikel 3 i den ... förordningen och artikel 10a i ... förordning ... nr 574/72 ..., tolkas så, att perioder under vilka en person uppbär familjeförmåner i en medlemsstat (här vårdnadsbidrag (Bundeserziehungsgeld) i Tyskland) i fråga om rätten till en jämförbar förmån i en annan medlemsstat (här vårdnadsbidrag (Kinderbetreuungsgeld) i Österrike) skall behandlas på samma sätt och därmed anses utgöra egna referensperioder med

avseende på rätten till sistnämnda förmån i den andra medlemsstaten, om båda föräldrarna under dessa referensperioder är att betrakta som arbetstagare enligt artikel 1 a i i förordning nr 1408/71?"

Prövning av tolkningsfrågan

- 15 Den hänskjutande domstolen har anfört att det vid beslut om beviljande av vårdnadsbidrag i ett sådant fall som Malina Klöppels görs åtskillnad mellan referensperioder som har fullgjorts i Österrike och referensperioder som har fullgjorts i en annan medlemsstat. Om Christian Kraler hade tagit hand om parets dotter i Österrike och uppburit vårdnadsbidrag för detta ändamål i denna medlemsstat, hade Malina Klöppel haft rätt till nämnda bidrag under en längre period. Det är mot denna bakgrund och efter att ha konstaterat att Malina Klöppels situation omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 1408/71 som den hänskjutande domstolen har frågat huruvida bestämmelserna i denna förordning kan tolkas så, att perioder under vilka familjeförmåner har uppburits i Tyskland skall likställas med perioder under vilka jämförbara förmåner har uppburits i Österrike.
- 16 Det skall till att börja med noteras att gemensksprätten, såsom den österrikiska regeringen har gjort gällande, inte inkräktar på medlemsstaternas behörighet att utforma sina system för social trygghet. I avsaknad av harmonisering på gemenskapsnivå ankommer det följaktligen på lagstiftaren i varje medlemsstat att bestämma villkoren för beviljande av sociala trygghetsförmåner, förmånernas storlek och under hur lång tid som de skall utgå. Medlemsstaterna är vid utövandet av denna behörighet

emellertid skyldiga att iaktta gemenskapsrätten, särskilt EG-fördragets bestämmelser om fri rörlighet för arbetstagare och även om rätten för samtliga medborgare i Europeiska unionen att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (dom av den 23 november 2000 i mål C-135/99, Elsen, REG 2000, s. I-10409, punkt 33).

17 Icke-diskrimineringsprincipen, såsom den anges i artikel 39.2 EG och har konkretiserats vad gäller migrerande arbetstagares sociala trygghet genom artikel 3.1 i förordning nr 1408/71, förbjuder inte bara öppen diskriminering på grund av nationaliteten hos förmånstagarna i de sociala trygghetssystemen, utan även all dold diskriminering som, genom tillämpning av andra särskiljningskriterier, i praktiken leder till samma resultat (se dom av den 18 januari 2007 i mål C-332/05, Celozzi, REG 2007, s. I-563, punkterna 13 och 23).

18 Såsom indirekt diskriminerande skall därför anses sådana nationella villkor som visserligen gäller oberoende av nationalitet men som väsentligen eller till klart största delen drabbar migrerande arbetstagare och sådana villkor som gäller utan åtskillnad men som lättare kan uppfyllas av arbetstagare som är medborgare i landet än av migrerande arbetstagare. Såsom indirekt diskriminerande skall även sådana villkor anses som innebär en risk för att särskilda nackdelar uppkommer för migrerande arbetstagare (domen i det ovannämnda målet Celozzi, punkt 24).

19 Beslutet att vid bedömningen av Malina Klöppels rätt till österrikiskt vårdnadsbidrag inte beakta den period under vilken hennes partner Christian Kraler uppbar en jämförbar förmån i Tyskland kan leda till detta resultat då det som regel är arbetstagare som är medborgare i andra medlemsstater som uppbar sådana familjeförmåner som betalas ut i en annan medlemsstat innan de bosätter sig i Österrike.

- 20 Det skall noteras att domstolen inte förfogar över de uppgifter som krävs för att ta ställning till om en sådan skillnad i behandling till förfång för migrerande arbetstare är motiverad.
- 21 Då det är tillräckligt att tolka artikel 3 i förordning nr 1408/71 för att ge den hänskjutande domstolen ett svar med hjälp av vilket den kan avgöra den tvist som anhängiggjorts vid den, är det inte nödvändigt att domstolen tolkar artikel 72 i förordning nr 1408/71 och artikel 10a i förordning nr 574/72.
- 22 Med hänsyn till vad som har anförts ovan skall den ställda frågan besvaras så, att artikel 3.1 i förordning nr 1408/71 utgör hinder för att en medlemsstat, i fråga om rätten till en förmån som det österrikiska vårdnadsbidraget, behandlar perioder under vilka en person uppbär familjeförmåner i en annan medlemsstat än Österrike på ett annat sätt än perioder som har fullgjorts i Österrike.

Rättegångskostnader

- 23 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Artikel 3.1 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1386/2001 av den 5 juni 2001, utgör hinder för att en medlemsstat, i fråga om rätten till en förmån som det österrikiska vårdnadsbidraget, behandlar perioder under vilka en person uppbär familjeförmåner i en annan medlemsstat än Österrike på ett annat sätt än perioder som har fullgjorts i Österrike.

Underskrifter